

Hein Knuttel

Hendrik (Hein) August Knuttel is geboren op 7 oktober 1919 in Weltevreden, Batavia, NOI. Hij was de zoon van Adrianus Jacobus Knuttel (1880-1939) en Lummegien Geertruida Koch (1893-1976). Hij had twee broers, Daniel (1918) en Adrianus Jacobus (1921-1986).

Zijn vader Adriaan was verzekeringsagent en het gezin leefde in koloniale welstand in Indië. Door de crisis van 1929 gaat het beleggingsgeld van het gezin in rook op en in 1931 gaan ze terug naar Holland. Ze gaan wonen in Oegstgeest, waar Hein een wat moeizame middelbare school tijd beleeft. Hij is behoorlijk bijziend en heeft moeite om de lessen op de HBS bij te benen. Zijn vader overlijdt onverwacht in 1939.

Zijn oom en mentor was kinderrechter Willem Pieter Cornelis Knuttel (1891-1970). Hij was actief bij de padvinderij in Assen en bracht Hein in contact met Scouting. Hij vindt zijn draai bij de padvinderij, waar hij volop meegaat in het buitenleven, de gezamenlijkheid, de verhalen, het kampvuur. Hij vindt er waardering, leert er organiseren en doet er vaardigheden op waar hij in de rest van zijn leven profijt van zal hebben. Vanaf 1935 is Hein lid van Groep 1, de Rooddassers, in Leiden. Hij neemt deel aan de 5^e Wereld Jamboree in Vogelenzang in 1937. De ontroerende afscheidsrede van Baden-Powell op de Jamboree maakte grote indruk op hem. In 1939 is hij voortrekker bij de Geuzenstam van zijn groep in Leiden. Hij nam dat jaar deel aan een Frans Voortrekkerskamp Laffrey.

Na zijn opleiding heeft Hein geen idee wat hij wil gaan doen. Zijn oom weet dat ze in de kinderbescherming staan te springen om types als Hein die in de padvinderij hebben bewezen goed met jongeren te kunnen omgaan. Op aandringen van zijn oom solliciteert Hein in 1939 als groepsleider bij Maatschappij Zandbergen in Amersfoort. Hij wordt in augustus 1940 vaandrig (scoutsleider) bij groep 1 de Bisongroep, in Zeist, tot Scouting op 2 april 1941 door de bezetter wordt verboden.

Als de Duitsers in 1942 jonge mannen verplicht tewerkstellen in Duitsland, belandt hij na de nodige omzwervingen in de Opvoedingsinrichting Valkenheide in Maarsbergen. Hij kan daar onderduiken en als groepsleider aan de slag. Meerdere jeugdzorgambtenaren zitten hier ondergedoken. Dit internaat voor jongens was een initiatief van de Nederlands Hervormde Kerk en werd in 1912 geopend door Koningin Emma. De moeder van Hein woont dan in Zeist en is actief in het verzet, Ze helpt onderduikers, wordt daarvoor opgepakt en komt terecht in Kamp Vught. Als ze wegens ziekte wordt vrijgelaten, verhuist ze naar Rotterdam. Hein wil in Rotterdam bij een kindertehuis gaan solliciteren, zodat hij zijn moeder tot steun kan zijn. Valkenheide-directeur Dirk Noordam schrijft een levendige aanbevelingsbrief, maar als Noordam een week daarna in koelen bloede door de Duitsers wordt vermoord, besluit Hein toch te blijven. Met de groots mogelijke moeite sleept hij en een paar collega's de inrichting en de daar verblijvende jongeren door de oorlog. Het gebrek aan voedsel, voortdurende storingen in de elektriciteit en angstige kinderen doen een groot beroep op zijn improvisatietalent, waarbij hij rijkelijk put uit zijn padvinderservaring.

Na de oorlog kwamen in de zomer van 1946 37 verkenners van groepen uit Utrecht, Rotterdam en Den Haag naar Valkenheide om een start te maken met een padvindersgroep, onder leiding van ADC Rob Verbeek uit Utrecht. Een jaar later worden op 15 maart 1947 negen jongens van de inrichting geïnstalleerd als Verkenners. De leiding werd gevormd door Hopman de Jongh, Vaandrig de Boer en Vaandrig Eweg. De groep kreeg de naam Noordamgroep, vernoemd naar de directeur die in de oorlog door de bezetter werd vermoord.

Hein gaat werken in Rotterdam en blijft daar tot 1957. Onder andere tijdens de wederopbouw in Rotterdam wordt hij gedreven door een verlangen de kansen van kwetsbare kinderen te verbeteren. Hein wordt weer actief bij Scouting en wordt verkennersleiding en later hopman bij de Rotterdamse groep 23 Roland E. Philips. Deze groep werd opgericht in 1937. Hij neemt deel aan de 6e Wereld

Jamboree in 1947 in Frankrijk, de Jamboree of Peace. Hij wordt hopman bij groep 2 Olivier van Noord op subkamp 3 Bourgogne. Deze jamboree zou oorspronkelijk in 1941 gehouden worden, maar ging door de oorlog niet door. De tweede keuze was om de jamboree te houden in 1946. Door verschillende redenen, te weinig voorraden, moeilijke reis mogelijkheden en andere prioriteiten, werd besloten om het nog een jaar uit te stellen.

In 1948 komt de 126ste groep uit het Engelse Birmingham, met 26 jongens en twee man leiding, naar Nederland voor een bezoek aan het naoorlogse Rotterdam. Hein had ze in Frankrijk leren kennen op de Wereldjamboree. Later wordt hij ook districtscommissaris en haalt zijn Gilwellcursus. Hij geeft trainingen aan leiding door het land. In 1951 wordt hij groepsleider en oubaas bij groep 23 in Rotterdam. Zes jaar later neemt Hein afscheid van de padvinderij en wordt benoemd tot Ere-districtscommissaris. Hij ontvangt samen met nog vijf leiders, in Rotterdam uit handen van districtscommissaris Peters, de Gouden Jacobsstaf.

Hein trouwde op 27 april 1950 in Rotterdam met Adriana (Aad) Oosten (1924-1990). In 1957 vestigde hij zich in Zwolle waar hij zich ten volle ontplooit in de kinderbescherming.

In 1974 gaat Hein vervroegd met pensioen. Het afscheid is groots, heel kinderbeschermend Nederland loopt uit. Hij werd Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Vanaf 1978 gaat zijn gezondheid zienderogen achteruit. Hein is overleden op 3 augustus 1980 in Zwolle. Hij werd begraven op begraafplaats De Kranenburg in Zwolle.

Meer informatie

[Deli courant » 07 okt 1919 - Art. 6 | Delpher](#)

[Willem Pieter Cornelis Knuttel - Scoutpedia.nl](#)

[Lummegien G. Knuttel \(locatie onbekend, 12 april 1893 - locatie onbekend, datum onbekend\) - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

Boek: De romantiek van het doen - Een portret van Hein Knuttel (1919-1980), Elseline Knuttel

[Canon Zorg voor de jeugd Nederland, Publicaties](#)

[Canon Sociaal Werk, Biografisch Portaal - details](#)

[Hendrik August KNUTTEL : genealogie per lettervos - Geneanet](#)

[Zilveren en Gouden Jacobsstaf - Scoutpedia.nl](#)

[Het Rotterdamsch parool » 23 apr 1957 - Art. 51 | Delpher](#)

["De huifkar"; algemeen maandblad van en voor voortrekkers der Nederlandsche](#)

[Padvinderebeweging, jrg 7, 1939, no. 67, 1939 » 1939-01 - Pag. 12 | Delpher](#)

[Weest paraat; officieel orgaan van de Nederlandsche Padvindere, jrg 26, 1940, no. 8, 1940 » 1940-09 - Pag. 23 | Delpher](#)

[Weest paraat; officieel orgaan van de Nederlandsche Padvindere, jrg 30, 1947-1948, no. 11, 1948 » 1948-08 - Pag. 27 | Delpher](#)

[Weest paraat; officieel orgaan van de Nederlandsche Padvindere, jrg 33, 1950-1951, no. 9, 1951 » 1951-06 - Pag. 45 | Delpher](#)

[Museum Valkenheide – Jeugdzorg sinds 1912](#)

[1940-1945: Valkenheide in oorlogstijd – Museum Valkenheide](#)

[Canon Sociaal Werk, Biografisch Portaal - details](#)

[Weest paraat; officieel orgaan van de Nederlandsche Padvindere, jrg 29, 1946-1947, no. 7, 1947 » 1947-04 - Pag. 20 | Delpher](#)

Foto Hein met één van zijn Franse vrienden tijdens de Wereld Jamboree (1937).

Foto: Vuurtje stoken met de Leidse padvindere, Hein Knuttel met bril, tijdens de Paastocht in Brabant (1935).

Foto: scouts (voortrekkere) in Leiden (1939).

Archief Nationaal Scoutingmuseum Baarn / Wereld Jamboree 1947 Frankrijk

Tekst tot stand gekomen met dank aan Elseline Knuttel.

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.